

Nr 212

av herr Hagberg i Borlänge m. fl.
om kortare arbetstid för skiftarbetare m. fl.

I takt med den tekniska utvecklingen ökar skiftarbetet. Arbetsköparna satsar på kostsamma maskiner, som måste gå dygnet runt. Inom processindustrin är det direkt omöjligt att stoppa produktionen. Detta för med sig speciella påfrestningar för de arbetande inom denna sektor av industrin, påfrestningar som med alla medel måste reduceras. Skiftarbetare och andra med tunga arbetsuppgifter måste inte bara kompenseras ekonomiskt. De måste också komma i åtnjutande av en kortare arbetstid.

I den nuvarande arbetstidslagen finns inga specialregleringar för arbetare i särskilt påfrestande eller hälsofarliga arbeten. De krav om kortare arbetstid för dessa utsatta grupper som framförts från kommunistiskt håll har avvisats av riksdagen. 1970 års lag är utformad som en normlag, har man sagt, och undantag för dessa grupper skulle komplicera utformandet av lagen, göra den oenhetlig. Härigenom utlämnas sålunda en minoritetsgrupp bland arbetarna till förhandlingar med en motpart som har paragraf 32 i sin hand. I denna motion krävs en omprövning. Riksdagen måste tillmötesgå kraven från dessa arbetargrupper om kortare arbetstid.

Arbete i skift

Skiftarbetet är genom sin oregelbundenhet och med nattarbete både hårt och krävande. Speciellt inom den tyngre industrin är det dessutom utbrett. Arbetet bedrivs i hårt ackordstempo, med meritvärderingar och prestationsnormer. En kortare arbetstid skulle kunna begränsa de hårda påfrestningar som ackordsjobb kombinerat med skiftarbete för med sig: sömnrubbningar, magbesvär, bristande umgänge med familjen och övrig umgängeskrets, tider av isolering från normalt samhällsliv m. m.

En arbetstidskortning bör omfatta alla arbetare i skift. De kontinuerligt skiftgående måste få en arbetstid på 33,6 timmar i veckan. 3- och 2-skiftsarbetare en omedelbar sänkning till 35 timmars arbetsvecka. Vidare bör, enligt vår mening, slås fast i arbetstidslagen att de som jobbar i kontinuerlig skiftgång under s. k. storhelger skall göra uppehåll i driften minst 24 timmar. Detta med hänsyn till de uppenbart negativa sociala effekterna som är förenade med kontinuerligt skiftarbete.

Undantag från denna regel skall bara kunna göras i en lokal uppgörelse mellan parterna. Kan en sådan uppgörelse inte nås, gäller lagen. Regler måste dessutom utarbetas som förhindrar skiftarbete annat än i undantagsfall. Utvecklingen mot ökat skiftarbete måste hejdas. Det bör i stället minska i omfattning.

Arbete under jord

Till de särskilt utsatta grupperna hör underjordsarbetarna. De tvingas utföra sina arbetsuppgifter utan kontakt med sol och dagsljus. Deras miljö är psykiskt påfrestande. Med den fortgående rationaliseringen, bl. a. i gruvorna, tvingas de i många fall arbeta helt avskilt, utan nödvändig kontakt med arbetskamrater. Arbetstakten är dessutom högt uppskruvad. Stressjukdomar hör följaktligen till vanligheterna. Men än värre är de många riskerna i form av buller, gaser och damm. Den ökade satsningen på dieseldrivna fordon i underjordsarbetet har ytterligare ökat hälsorisikerna. Farorna med de höga radongashalterna är väl kända.

De som arbetar med tunnelbyggen, anläggningsarbeten och andra jämförbara arbeten har förhållanden liknande gruvarbetarnas. Deras miljö kan även i många fall vara än sämre på grund av arbetets tillfälliga karaktär. 35 timmars arbetsvecka är sedan länge ett krav som framförts av gruvarbetarna. Vi anser att det är ett berättigat krav.

Arbete inom transportnäringen

De som arbetar inom transportnäringen har arbetstider som mycket påminner om skiftarbetarnas. Men för denna kategori lönearbetare kan det vara särskilt påfrestande, då ju de som arbetar med transporter har ett stort ansvar för sina medmänniskor. Det måste exempelvis ses som oansvarigt att driva tåg-, buss- och liknande personal i pressande arbetsförhållanden med långa arbetspass. Starka skäl talar därför för att även denna grupp bör prioriteras och komma i åtnjutande av en sänkt arbetstid omfattande 35 timmar i veckan.

En kraftig opinion bland de nämnda grupperna kräver att frågan om arbetstiden får sin lösning. Den har tagits upp i avtalsförhandlingarna. Men skulle frågan förbli olöst efter avslutade förhandlingar, är det riksdagens uppgift att se till att det berättigade kravet om förkortad arbetstid blir tillgodosett. Samhället bär ytterst ansvaret för att vitala arbetsmiljö- och hälsovårdsintressen blir tillgodosedda.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda föreslås

- A. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag om omedelbar sänkning av arbetstiden för:
 1. kontinuerligt skiftarbete till 33,6 timmar i veckan per arbetsvecka samt att för berörda anställda vid storhelgsdrift tillerkänna driftsavbrott under minst 24 timmar,
 2. två- och treskiftsarbetare till en 35 timmar i veckan sänkt arbetstid,
 3. underjordsarbetare en till 35 timmar per arbetsvecka sänkt arbetstid,
 4. arbetare inom transportnäringen sysselsatta i oregelbundet arbete, jämförbart med skiftarbete, en till 35 timmar sänkt arbetsvecka,

B. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag om bestämmelser som reglerar skiftarbetets omfattning och att det endast får bedrivas i undantagsfall.

Stockholm den 21 januari 1974

LARS-OVE HAGBERG (vpk)

i Borlänge

GUSTAV LORENTZON (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

JOHN MAGNUSSON (vpk)

i Kristinehamn

ALF LÖVENBORG (vpk)

PER ISRAELSSON (vpk)